

Kdo se boji ČRNEGA MOŽA?

Enaindvajseto stoletje je obdobje kontradikcij. Po vseh letih razvoja, ki jih imamo za seboj, še vedno dovoljujemo stereotipom, da nam narekujejo slog življenja. Najboljši smo v pritoževanju in obrekovanju, samih sebe pa ne vidimo, ko si sami mečemo polena pod noge.

Otrokom beremo pravljice z naukom, ki uči, da dobrota vedno premaga zlo in je junak za svoja dejanja nagrajen. Kako pa to zgleda, če taka dejanja prenesemo v svet odraslih? Kdor zaupa, se počuti prevaranega. Kdor dela usluge, ga izkoriščajo. Ko prestopimo določeno mejo starosti, nas naučijo, da se s pravimi odločitvami nikamor ne pride: treba se je ravnati po tem, kar se nam spleča. Ne glede na to, če lahko s svojimi dejanji celo škodujemo ostalim.

Opevamo naravo, v njej iščemo zatočišče. Pri tožujemo se nad hrupnim mestnim življenjem in nad tem, kako človek vse uničuje. Če pa le imamo priložnost, bi do svoje počitniške hišice napeljali tripasovnico in pred njo zgradili parkirišče za tri avtobuse. Čim bolje bi jo zazidali, da ne bodo mogle živali vanjo, ter obrezali vsa drevesa, da nam ne bojo metala sence na nezaželena mesta.

Vsi se zavedamo, da je telesna vadba ključen element za zdravo življenje: zato hodimo v telovadnice. Do njih se peljemo najmanj deset kilometrov, po možnosti tudi obtičimo v kakšni koloni. Kje je potem vse to zdravo življenje, ko izpuštimo z avtom toliko plinov, da jih niti deseturna vadba ne bi mogla spraviti iz naših pljuč? A dokler

nam ne bo treba ob izhodu iz hiše nadeti maske, se nas to enostavno ne tiče.

Že v sami miselnosti je nekaj narobe. Stereotipi vsak dan silijo ljudi v neumne odločitve, namesto da bi se po svoji pameti odločali za najbolj smiselno potezo. Vsak najstnik sanja, da bo z uspešnim delom lahko prišel do novega najboljšega in največjega avta. Pa čeprav bo stanoval v strogem centru in bo z iskanjem parkirišča zapravil več časa, kot če bi enostavno do trgovine stopil peš. Da ne govorimo o javnem prevozu, ki je samo za tiste, ki si svojega lastnega prevoznega sredstva ne morejo privoščiti. Morda bi se kdo celo odločil zanj, a kaj ko je tako počasen in neučinkovit. Primerjamo se z bolj razvitimi državami in od svoje pričakujemo iste rezultate. Nikoli se pa ne vprašamo, kaj je treba žrtvovati za tako učinkovitost. Kako lahko jaz kot posameznik pripomorem k boljšemu delovanju. Ravno obratno, če le imamo priložnost, se na avtobus raje usedemo zastoj, namesto da bi vanj vlagali.

Zganjamo preplah pred ebolo, nikogar pa ni strah prižgati prve cigarete. Niti se ne znamo odreči kozarcu piva ali vina na zabavi. Manj nas stane iz nafte pridelati plastično maso, jo v tovarni spremeniti v žličko, ki jo tovarnjaki prevažajo do trgovin, do katerih se nato pripeljemo, da jo kupimo – kakor pa po rojstnem dnevu enostavno pomiti deset žlic.

Smo generacija, ki veliko zahteva, a je ni nihče naučil dajati. Smo generacija, ki raje kupuje in zapravlja, kot da bi kaj popravila. Strah nas je tega, česar ne poznamo, v vsakdanjih situacijah se pa ne znamo odreči svojim navadam, da bi lahko sami sebi zagotovili lepše življenje. Namesto tarnanja, moramo začeti pri sebi. Namesto računalnika kupimo otroku kolo. Namesto telovadnice pojdemo peš iz službe. Namesto daril si za praznični čas izmenjujemo dobra dela!

Neža Kravos

(foto Jasna Kosuta – Odgovorna Panda)

Zaupanje, enakost, upanje, mir! Odpri oči! Ta sporočila tudi letos prinaša Betlehemska luč, ki jo v naše kraje z Dunaja pripeljejo skavti SZSO in jo delijo predstavnikom ustanov in vsem, ki jo želijo sprejeti na svoje domove.

Časnikar si lahko TUDI TI!

Zametek nove sezone časnikarskega krožka društva MOSP

Na eno izmed redkih sončnih sobot v mesecu novembru so se tri dekleta zbrala v Peterlinovi dvorani. Odpovedala so se martinčkanju na zadnjem jesenskem soncu, saj so si zadala pomembnejšo nalogo: prepričale bodo VSE višješolce, da je lahko časnikarstvo izredno zanimivo. MOSP začinja novo sezono časnikarskega krožka z raznovrstnimi delavnicami, pri katerih bi vsaka nova glava s svežimi idejami zelo koristila. Žal so bila dekleta že ob prvi nalogi, ki jim jo je naložila voditeljica delavnice Breda Susič, na področju pisanja nekoliko neizkušena, zato so se naloge lotila sistematično. S pomočjo krajših vprašanj so prikazala svoj odnos do medijev in sveta komunikacije. In tako je nastal prvi izdelek prve časnikarske delavnice.

✗ Ime:	Mojca	Urška	Neža
✗ Časopis ali radio?	☐ Časopis	☐ Časopis	☒ Radio
✗ Raje televizija ali internet?	☐ Internet	☐ Internet	☒ Internet
✗ Internet ali knjiga?	☐ Knjiga	☐ Internet	☒ Če je vprašanje to, čemu bi se rada posvečala, je odgovor knjiga
✗ Kaj najprej prebereš, ko odpreš časopis?	☐ Navadno berem od zadnje strani proti prvi, se pravi zanimivosti, televizijske sporede, šport in potem ostalo	☐ Športno stran	☒ Kjer imajo rubriko smešnic, preberem najprej tiste
✗ V katerem reality šovu bi nastopala:
a) Gostilna išče šefa, b) Kmetija, c) X factor?	☐ Kmetija, ker so mi všeč živali	☐ Gostilna išče šefa, ker ne znam dobro kuhati in bi me hitro poslali domov	☒ Gostilna išče šefa, ker bi vsaj zmagala gostilno
✗ Katero radijsko oddajo poslušáš?	☐ Pravljico za dobro jutro	☐ Poročila	☒ Glasbo
✗ Svet komunikacije je zate ...	☐ Današnji svet komunikacije je pridobitev, ampak tudi izguba. Pridobitev, ker se lahko vsak vključi v svet komunikacije, izgubo pa začutim na nivoju zasebnosti in zanesljivosti virov	☐ Zame je svet, v katerem lahko dobim marsikateri podatek, žal pa niso vedno dovolj zanesljivi	☒ Je bodisi oddajnik kot sprejemanje novic, dejstev

Naslednjim časnikarskim delavnicam se lahko pridružite tudi vsi, ki bi radi poglobili poznavanje sveta komunikacije, javnih občil, vsi, ki bi radi razvili svoje komunikacijske spretnosti, se naučili brati med vrsticami, oblikovati novico za tisk, radio ali televizijo. To je spored naslednjih časnikarskih delavnic (podrobne datume boste lahko našli v dnevnem tisku in preko FB skupine MOSP-SKK!):

DECEMBER

Valentina Oblak – Uporaba virov pri pisanju (maturitetnega) članka.

JANUAR

Helena Pertot – Elementi znanstvenega časnikarstva; **Erika Jazbar** – Intervju za vse uporabe: od priprave do izvedbe.

FEBRUAR

Matjaž Rustja – Kako nastane novica? Priprava poročila o kulturnem, aktualnem, športnem itn. dogodku.

MAREC

Jernej Šček – Zorni kot novinarja pri pisanju. Kolumna, Uvodnik, komentar.

APRIL

Julija Berdon – Uporaba spleta (literarnih forumov in blogov) pri kreativnem pisanju; **Andrej Černic** – Poglobitveni članki: reportaže, raziskovalno časnikarstvo.

MAJ

Breda Susič – Govorica medijev: obdelava novice za potrebe tiska, radia in televizije.

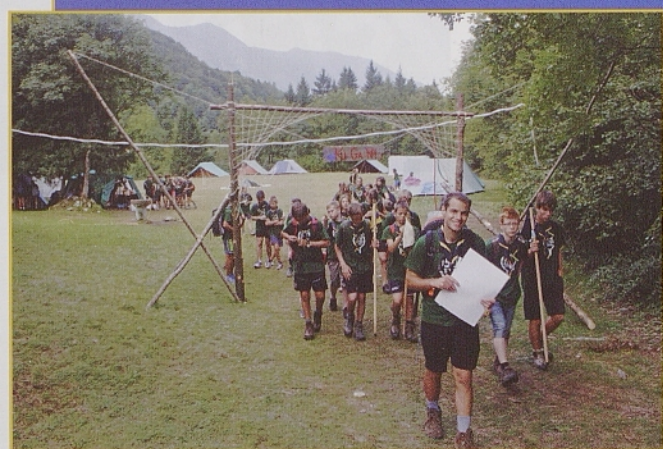
PRIDRUŽITE SE NAM!

Urška Petaros, Neža Kravos, Mojca Petaros

50 let slovenskega skavtizma na Goriškem

Slovenska zamejska skavtska organizacija – Gorica praznuje letos petdesetletnico slovenskega skavtizma na Goriškem; v ta namen je v soboto 13. decembra pripravila v župnijski cerkvi v Štandrežu slovesno skavtsko mašo v zahvalo za neprekinjeno delovanje. Maši je sledila družabnost. K aktivnemu sodelovanju pri sveti maši so bili povabljeni nekdanji in današnji člani, starši, podporniki in prijatelji. SZSO želi skupaj praznovati pomembni jubilej, saj so skvti največja mladinska vzgojna organizacija v našem prostoru, ki mladim z dejavnostmi v naravi posreduje vrednote slovenstva, krščanska in demokracije: skvti želimo namreč pustiti svet malo boljši, kakor smo ga našli.

Bistrooki gams

“SEM IN OSTAJAM” PONOSNA MANJŠINKA V MOZAIKU EVROPSKIH MANJŠIN

DNEVNIK UDELEŽENKE MOSP-A
NA JESENSKEM SEMINARJU PRI RETOROMANCIH V ŠVICI

Med 7. in 12. oktobrom 2014 je v kraju La Punt-Chamues-ch v švicarskem kantonu Graubünden (Grigioni) potekal jesenski seminar združenja YEN, ki so ga tokrat pod geslom »Jau sun e stun«, kar pomeni »Sem in ostajam«, pripravili mladi Retoromanci iz organizacije GiuRu.

A kaj je YEN? To je kratica za »Youth of European Nationalities« oziroma Mladino evropskih narodnih skupnosti, organizacijo, ki združuje mlade manjšince iz vse Evrope. Njen glavni cilj je ozaveščanje in spodbujanje mladih k aktivnemu delovanju znotraj lastne manjšine in za manjšinske pravice nasploh. V YEN, ki prav letos praznuje svojo 30-letnico, je včlanjenih več kot 40 mladinskih manjšinskih organizacij iz vse Evrope. Njihovi člani se redno srečujejo na seminarjih, ki jih vsakič gosti druga manjšina in predstavljajo pomembno priložnost za mreženje ter izmenjavo izkušenj med

mladimi manjšinci. Osrednja aktivnost vsakega seminarja so workshopi, delavnice, na katerih udeleženci pridobijo znanja in veščine, ki jih bodo lahko uporabili pri delu v domači organizaciji. V Švici so bile na razpolago štiri delavnice: video, pevska, novinarskega pisanja in delavnica »Training for Trainers« oziroma trening za trenerje, torej za tiste, ki bi radi pripravili in vodili dogodke ter skupine.

Letošnjega jesenskega seminarja se je udeležilo 60 mladih iz 19 različnih manjšin; med njimi sem bila podpisana edina predstavnica naše manjšine. Slovenci iz Italije z YEN-om sodelujemo preko društva MOSP in njegove Mednarodne delavnice, o kateri lahko več izveste na Facebook strani »TudiMiSmoYEN.«

Kako pa se imamo na seminarjih? Berite dalje. Predstavljam vam dnevnik svojega bivanja v La Punt-Chamues-chu.

SEMINARI D'ATUN
- 7 - 12 OCTOBER 2014 -

TOREK, 7. OKTOBER

V St. Moritzu sem. Dva vlaka, štiri ure avtobusa po gorskih poteh – in na višini 1.700 metrov se mi razkrije nov svet sivih skalnatih vrhov, oranžnih gozdov in meglic nad jezери. Natakariča se z mano pogovarja v italijanščini, z drugo gostjo v francoščini, potem v nemščini, z domačini pri pultu pa v ritmični govorici, v kateri mi med šumniki in u-ji kaka beseda zazveni poznano. To je torej retoromanščina! Popijem svoj čaj in zaslišim, da me nekdo kliče. Prišel je Lukas, Južni Tirolec, s katerim se zapeljem v 20 km oddaljeni La Punt-Chamues-ch.

V ličnem lesenem hostlu me retoromanski gostitelji po pozdravih in objemih napotijo do

mize, za katero sedi fant, ki skrbi za registracijo udeležencev seminarja. Nagovori me po nemško, a ga moram kmalu prositi, naj raje presedla na angleščino. »So, you have to fill in this form...« Eno izmed vprašanj na listu je država: Italija. »Allora possiamo parlare in italiano,« zasije moj sogovornik z nemškim naglasom, »o sono stato in Erasmus in Italia...«

Ko že začenjam postajati rahlo nejevoljna nad tem, da se bom morala tudi na seminarju za manjšince pogovarjati po italijansko, preide Paul na naslednje vprašanje. Priimek? Slavec.

Molk. Nato pa: »Čaki malo ... A ti si Slovenka?!«

»Ja,« mi je že vse jasno, »in ti si Korošec!« Pa sva vendarle našla svoj jezik.

SREDA, 8. OKTOBER

Zjutraj je na vrsti uradna otvoritev seminarja. Predstavnik lokalnih oblasti nam navrže kopico zanimivih podatkov; med drugim izvem, da pomeni »la Punt« v retoromanščini most, v tem primeuru gre za most nad reko Inn, »cha- ➔

Na prejšnji strani: napis »ŠOLA« v retoromanščini.

Levo: skupinska slika udeležencev. Spodaj levo: Zernez; desno: slovenski predstavniki – Korošci in Primorka.

ukvarjajo zadnje leto, končno verzijo pa bodo uradno predstavili decembra v Berlinu. Ko prebiram liste, ki so jih razobesili po jedilnici, zasledim, da so slovensko manjšino v Italiji navedli kot primer dobro urejenega šolstva. O tem se pogovarjam z Madlenko, Lužiško Srbkinjo, ki urejuje to poglavje dokumenta. Glede na to, da imajo v številnih manjšinah, posebno tistih brez matične države, pouk v lastnem jeziku le na osnovnošolski stopnji ali pa je manjšinski jezik prisoten le kot (izbirni) predmet – tako je tudi pri Retoromancih – je nad našim sistemom navdušena. Opozorim pa jo, da se raven slovenščine v manjšini niža in da se lahko ravno ob primerjavi z matično državo prav boleče zavem, kako je naša govornica pod vplivom večinskega jezika. Takrat mi Madlenka pomigne na Korošce, ki se v najini bližini vneto pogovarjajo, in me vpraša, ali jih razumem.

Takoj ji odgovorim: »Saj veš, da ne razumem dobro nemško.«

»Pa saj to ni nemščina,« se čudi Madlenka. In res, ko bolje prisluhnem, lahko za ostrimi r-ji prepoznam slovenščino, pomešano z nemškimi izrazi. Če pa pozabimo na svoje »ma«-je in »aber«-je, se s koroškimi Slovenci – ob Paulu, ki trenutno opravlja prakso v YEN-ovem uradu v Berlinu, so tu še Andrej, Jakob in Matic, predsednik YEN-a – prav dobro ujamemo.

Nastja Slavec

«mues-ch» pa je gams, ki je simbol teh krajev. La Punt-Chamuesch je naselje s približno 7.000 prebivalci, ki je znano predvsem zaradi turizma; baje ima tu svojo hišo tudi modni oblikovalec Armani.

Flurin in Alina pripovedujeta o akciji, ki so jo pri organizaciji Gi-uRu (Giuventegna Rumantscha) izvedli lani. Pripravili so nalepke z napisom »Per rumantsch?« (V retoromanščini?), ki so jih v eni sami noči nalepili povsod, kjer bi morali stati napisi v retoromanščini, a so bili samo v nemščini – na smerokaze in table, stavbe javnih ustanov, izložbe trgovin. S svojo udarno akcijo so dosegli velik odmev in uspelo jim je javnost opozoriti na problem uporabe retoromanškega jezika. Veliko ljudi je nato tudi res postavilo dvojezične napise, tako da so se odločili za pripravo »nagradnih« nalepk, na katerih piše: »Nus discurren rumantsch« (Govorimo retoromansko).

Retoromanščino govori 1% vseh prebivalcev Švice, kar je približno 60.000 ljudi, za Reto-

romance pa se opredeljuje 0,5% le-teh. To pomeni, nam pove predstavnik krovne retoromanške organizacije Lia Rumantscha, da finančna sredstva, ki jih dobijo od švicarske konfederacije in kantona Graubünden, v katerem živi večina Retoromancev, znašajo 40 frankov na retoromanskega govornika.

Podobno kot za slovenščino, segajo prvi zapisi v retoromanščini v 10. in 11. stoletje, prve knjige pa so nastale v času reformacije. Od leta 1938 je retoromanski jezik eden od štirih švicarskih uradnih jezikov, leta 1996 pa so Retoromanci z zakonom dobili pravico, da svoj jezik uporabljajo tudi v odnosu z zveznimi oblastmi.

Po večerji nam člani YEN-ovih treh »working groups« (delovnih skupin) – za politiko, komunikacijo in integracijo organizacij članic – predstavijo White Paper, dokument, ki opisuje položaj evropskih manjšin in bo osnova za prihodnje delovanje YEN-a. Z njegovo pripravo se intenzivno

Ivan Tavčar, Cvetje v jeseni

Ko povest iz naših šolskih dni postane muzikal vreden Broadwaya

Se še spomnite knjige, ki ste jo verjetno kot bolj ali manj obvezno čtivo morali prebrati (ali jo še boste) v višješolskih letih – Cvetje v jeseni? Knjiga, potem tudi film, ki spada že v klasiko, je za marsikoga nekoliko osladen, vsekakor zgodba iz drugih časov, marsikomu, ki je po srcu neutulajljivi romantik, pa je – tako kot meni – pustila neizbrisen pečat. In da je knjiga vsekakor vredna branja, dokazuje tudi dejstvo, da so iz nje letos poletni povzeli čisto nov in izviren, popolnoma slovenski muzikal. A o tem – lahko preberete ločeno mnenje... Mi se pa posvetimo zgodbi, oziroma knjigi!

Povest Cvetje v jeseni je nastala izpod peresa slovenskega pisatelja Ivana Tavčarja med prvo svetovno vojno, leta 1917. Tavčar v njej na zelo nežen način pripoveduje o ljubezenskem razmerju med kmečkim dekletom Meto Presečnikovo in ljubljanskim odvetnikom Janezom. Meta je še rosno mlada in komaj stopa v življenje, Janez pa je že v zrelih letih, v sedemintridesetih, ko se zaljubi v Meto. O tej ljubezni Janez pripoveduje ljubljanskim gospem Dinci, Mici in Marici, ki v najlepšem ljubljanskem vrtu na čajanki razpravljajo o tem, kaj jim pomeni ljubezen, in se sprašujejo, ali sploh obstaja prava ljubezen. Ob tisti

priložnosti jim Janez prične pripovedovati o tem, kako je tudi sam imel srečo, da se je močno zaljubil in pri tem užival, kot bi bil še najstnik, čeprav je bil na pol poti življenja in se je že začel starati. To ljubezen Janez opisuje kot najlepši vihar, ki se je sprožil v njem takoj, ko se je po nekaj letih odsotnosti vrnil v gorato idilo Jelovega Brda, da bi obiskal svojega bratranca Boštjana Presečnika, ki je bil med drugimi Metin oče.

Sprva se Boštjan ne more sprijazniti z dejstvom, da se je njegova hči lahko zaljubila v Janeza, kajti trdi, da je zanjo prestar. Metina mama Barba pa je zelo vesela za hčer in podpira zaljubljenca. Veseli jo, da Janez namenja dekletu, ki ga izjemno ljubi, veliko pozornosti, ko jo na primer na vaškem prazniku na gori povabi na ples, ko ji pripravlja podoknice in jo vabi na sprehode na Mali Blegaš, kjer jesta maline, lešnike in orehe.

Žal pa ljubezen med kmečkim dekletom in ljubljanskim odvetnikom prepreči nepričakovan usodni dogodek, ki zaljubljenca za vselej oddalji ...

Poleg osrednje ljubezenske zgodbe Mete in Janeza boste v knjigi lahko spoznali tudi stranske like ostalih prebivalcev Jelovega Brda: Luce, Lize, Danijela, Kalarja in Skalarja.

(foto: Bastian)

(foto: Bastian)

◀ Najbolj mi je bilo všeč dejstvo, da je Tavčar v Cvetju v jeseni na zelo prepričljiv način prikazal ljubezensko zgodbo med Meto in Janezom, gorsko idilo Jelovega Brda in preproste ljudi. Zelo me je ganilo to, da Janez tako iskreno ljubi Meto, da to, kar čuti do nje, premaga vse ovire, ki se jima postavijo na pot.

Tavčarjevo mojstrovino Cvetje v jeseni toplo in srčno priporočam vsem tistim, ki je niso še prebrali in imajo radi preproste, čustvene zgodbe, v katerih je čutiti globoko sporočilo. Zgodba je zelo sporočila za vse tiste, ki so se odločili, da bodo vstopili v čudovito ljubezensko idilo Mete in Janeza.

Kot zanimivost naj še povem, da je povest Cvetje v jeseni prvič izšla leta 1921, leta 1975 pa je izšla pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani. Po knjigi je bil posnet tudi celovečerni film v režiji Matjaža Klopčiča. Glavne osebe, ki jih srečamo v filmski priredbi Cvetja v jeseni, interpretirajo: Polde Bibič

v vlogi odvetnika dr. Janeza Presečnika, Milena Zupančič je odigrala Meto Presečnikovo, Bert Sotlar je interpretiral Boštjana Presečnika, Štefki Drolc je bila zaupana vloga Metine mame Barbe, Dare Ulaga je igral hlapca Danjela, Iva Zupančič pa je interpretirala Lizo, deklo pri družini Presečnikovih.

Septembra letos so si po knjigi in filmu, kot rečeno, zamislili še muzikal, ki so ga uprizorili v Ljubljani v sklopu tamkajšnjega Festivala. Režijo je podpisal Vojko Anzeljc, glasbo Matjaž Vlašič, v naslovnih vlogah pa igrajo Matjaž Robavs, Nina Pušlar, Jure Ivanušič, Maja Martina Merljak, Alenka Kozolc Gregurič, Ana Grasselli in Domen Križaj.

Nika Čok

MNENJE GLEDALKE MARTINE HUSU:

Muzikal mi je bil zelo všeč – kot navsezadnje tudi že knjiga prej. Ljubezenska zgodba je namreč taka, da te kar prevzame. Scenografija je bila zelo preprosta: na platno so projicirali slike, na odru pa so le občasno uporabili mizo in stole. Glasba in priredba besedila (ki zvesto sledi izvorniku – op. ur.) pa sta bili zelo učinkoviti, da sta še podčrtali tragične trenutke, tako da so marsikoga dobesedno oblike solze.

(Ester Gomisel)

(foto: Bastian)

Ester Gomisel

»Dvojina je čudovita! A moral boš imeti neko osebo posebno rad, da boš občutil, kako je čudovita!«

(Alojz Rebula, Cesta s cipreso in zvezdo)

»Rojena sem v Zagrebu in kmalu mi bo devetinsitridaset let. Kaj mi pravite, gospa Košir? Da bo bolje, če govorim z vami? Da mi boste pomagali, da se zvlečem iz svojih bolečin? Da je najbolje, če vse povem prav vam, ki ste tu pred mano? Ne, vi ste le zelo lačni mojega denarja. Oziroma niti ne mojega, pač pa tistega, ki vam ga daje moj sosed, prestižen ad-

vokat, ki se me boji in ženi pravi, da sem nora in da potrebujem nekoga, ki bi me odzarvil. Zaredi tega ste vi dobro plačani, jaz pa sem pri tem pridobila to, da sosed ne trka vsak dan na moja vrata in sprašuje, če potrebujem pomoč. Prepričan je, da prihajam sem vsak teden po eno uro. No, saj sem tu, četudi po desetih dneh. Saj malo se mi le smili, ker si s plačevanjem teh najinih izre-

dno pametnih pogovorov ne bo mogel privoščiti novega avta.

Tako je, rojena sem v Zagrebu. Hrvatica. Bili smo revni kot miši. Še se spominjam naše revne hiše, vseh revnih otrok na ulici. Umazanije, ki je bila vsepovsod, tudi v kadi, kjer so nas umivali, tako mene kot Bojana in Svetlano. Spomnim se drevov, ko je mama jokala ob peči, ker ni bilo kaj jesti. Spomnim se očeta,

(dalje na 8. strani) ➔

ki se je tresel od živčnosti, ker si ni mogel privoščiti tobaka. Pa vendar so nas, vse tri otroke, naši starši imeli zelo radi. Čeprav je bilo življenje revno, je bilo pa srce bogato. Čeprav ni bilo denarja, smo pa vseeno vsi trije dokončali gimnazijo. Univerze pa ne. Bojanu se ni dalo, jaz in Svetlana pa sva morali delati, ker je bila mama gospodinja, očetova penzija pa preskromna, da bi z njo dajali hrane vsem, ki so se podili v hiši. V dvaindvajsetem letu starosti se je Svetlana poročila z Madžarom, ki jo je odpeljal proč. Bojan pa se je preselil na Dunaj, kajti tam je dobil službo v tovarni, ki je dobro plačevala. Bog ve, če je bilo to res.

Jaz sem ostala doma. Vse moje prijateljice so se bile že zdavnaj poročile, tudi Boža, o kateri je mama pravila, da take coprnice nihče ne bo vzel v hišo. Doma sem prala, kuhala in čistila, oče pa je pil in psoval sosede, Slovence iz Trsta, in jim pravil, naj le izginejo domov. Tile Slovenci mu niso storili nič hudega, le klepetali so v slovenščini pod oknom ali na balkonu, ki je bil tik nad našim. Ne vem, zakaj jih je tako psoval. Pravil je, da se nenehno norčujejo iz nas. Da nas imajo za pse, ki znajo govoriti in lajati obenem. Vse se je seveda poslabšalo, ko je prišlo do razmerja med mano in sosedovim sinom, Albertom; oče se je hudo razjezil, ko sem mu povedala, da sem noseča. Udaril me je po licu in rekel, da noče imeti slovenske podgane v hiši.

In sem vendar odšla. Pozdravila sem Zagreb in mamó, ki je jokala, ko mi je podala kovček in gledala v moj napihnjeni trbuh in v Albertove sinje oči. Oče me ni pogledal, le Albertu je rekel, naj pazi na svojega polhrvaškega sitneža.

Sitnež se je rodil v začetku januarja in v trenutku sem razumela, da je to bitje, ki ga imam najraje od vseh na svetu. Peter. Moj Peter. Ne vem, če ste vi poročeni, gospa Košir, tudi tega ne vem, če imate otroke ali ne. Če jih imate, boste vendar razumeli, če pa jih nimate, ne boste. Prepričana sem, da ne boste. Peter je bil del mene. Meso mojega mesa, kri moje krvi. Bil je moj. Ko je jokal, je jokal moje solze, ko se je smejal, je imel moj nasmeh. Tako kot otroci preoblikujejo figurice iz plastilina, tako je tudi Peter del mojega plastilina, ki ga je sestavljalo srce in meso in koža in vse moje trpljenje. In če se ne bi bil rodil, se tudi slovenščine ne bi naučila. Ko je Albert hodil v službo, sem jaz hodila na tečaj slovenščine. Tako mi je bilo všeč, ker je imela slovenščina dvo-

jino. Ker je bila dvojina za naju, zame in za Petra. Dvojina je bila najina obljuba, najin svet. Nekaj edinstvenega. Dvojino sem uporabljala le z njim, z Albertom sem večkrat uporabljala množino, kar ga je spravljaló ob živce. Vendar imela sem izgovor: uporaba množine namesto dvojine je bila pogosta napaka pri tržaških Slovencih.

Z Albertom sva se ločila, ko je bilo Petru šest let. Vem, da je zdaj poročen s Čehinjo, ki je veliko mlajša od njega. Zadnjič sem domov prejela reklamo, na kateri je bilo napisano, da mi potovalna agencija ponuja izlet v Prago. List sem zmečkala in ga vrgla na sosedov balkon.

Peter je rasel, jaz pa sem ga vsak dan bolj ljubil. Najina dvojina je bila vedno močnejša. On je bil moj svet, moja slovenščina, moj beg od doma v novo življenje, moje edino, pravo, prekrasno preseñčenje, moj edini razlog, za katerega sem bila na svetu. Ker sem ga bila ustvarila jaz, ker sem imela končno nekaj svojega, ker nisem nikoli dobila toliko ljubezni, ker me nihče ni ljubil tako, kot me je ljubil on. Pa kolikokrat sem se kregala z učiteljicami, ki so mi pravile, da ni sposoben, pa kolikokrat sem mu kričala, pa se tudi zjokala pri njegovi postelji, ker je mirno spal. Branila sem ga, ko so se dečki iz njega norčevali. Pomagala sem mu pri nalogah, dala sem mu srce.

In zdaj mi vi pravite, gospa Košir, da se moram nujno pogovoriti z vami? Jaz? Ne, ne bom. Ker ko ti domov prinesejo tvojega sina, ovitega v tvojo kožo, a praznega, praznega in votlega, brez življenja in brez duše, ne govoriš več. Ker kdo zgubi življenje, ne more več govoriti, kar šele razumeti, kaj mu pravijo drugi.

Ljubil sem ga, napolnila sem ga z ljubeznijo, z vsem, kar sem imela. On pa je na žuru nekaj zaužil in odšel. Kdo ste pa vi, da mi boste rekli, da mi boste pomagali? Ali mi lahko povrnete veselje? Ali ljubezen? Kaj pa življenje? Ne morete, ne boste. Kar hranite se s sosedovim denarjem. Ampak povrnite mi čas, ki sem ga danes zgubila s svojim pripovedovanjem, kajti jaz sem le ena izmed mnogih števil, ki ste jih vi videli danes in s katerimi ste se pogovorili. Služite denar, da lahko bruhnete ven svoje neumne nasvete. Jaz pa jih ne upoštevam. Dajte mi nazaj življenje, če le mislite, da je življenje tako lepo, kot se vam zdi. Dajte mi nazaj dvojino, ki je ni več.«

2. NAGRADA NA LITERARNEM NATEČAJU SKK-MOSP 2014

Na drugo mesto se je uvrstila pripoved z naslovom Dvojina je čudovita (gre za citat iz dela Alojza Rebule). Prispela je pod šifro Zenica. Avtorica razvije svojo pripoved dovolj prepričljivo, zgrajena je smiselno, deloma na notranjem monologu, ki nam osvetljuje ozadje zgodbe matere, ki se sooča z bolečo izgubo sina. Jezik je pravilen in tekoč. Avtorica je Ester Gomisel.